VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lisäselvitys

29.11.2019

Kunta- ja aluehallinto-osasto
Mäenpää, Heikkinen

Hallintovaliokunta

HE 60/2019 vp Kuntien taloustietojen tuottamista ja raportointia koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksen huomioon ottaminen kunnan peruspalvelujen valtionosuudessa

Hallintovaliokunta käsittelee parhaillaan esityksen mietintöluonnosta, jonka käsittelyyn liittyen valiokuntaneuvos on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lisäselvitystä esityksessä ehdotetusta vähennyksestä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta.

Myös perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 8/2019 vp) korostanut, että ehdotetun uudistuksen kustannusvaikutuksia niin kertaluonteisten kustannusten kuin pysyvien kustannussäästöjen osalta on seurattava tarkoin ja ryhdyttävä tarvittaessa rahoitusperiaatteen edellyttämiin toimenpiteisiin. Perustuslakivaliokunnalla ei ole rahoitusperiaatteen kannalta sinänsä huomautettavaa esityksen lähtökohtiin.

Esityksen taloudellisia vaikutuksia kunnille koskevan kohdan (HE s. 32) mukaan:

> Ehdotuksen mukaisen toimintatavan hyötyjen mukaisesti momentilta 28.90.30 Valtionosuus kunnille peruspalvelujen järjestämiseen ehdotetaan leikattavaksi 150 000 euroa vuonna 2022, 300 000 euroa lisää vuonna 2023 ja 150 000 euroa lisää vuonna 2024. Vähennys voidaan kohdistaa kuntiin esimerkiksi asukaskohtaisesti tasasuuruisena vähennyksenä. Lopullisesti vähennyksen toteutustavasta päätetään valtion vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä. Leikkauksella realisoidaan tuottavuushyötyjen toteutuminen kunnissa ja rahoitetaan uuden toimintamallin kustannuksia. Valtiokonttorin tietovarannon kustannuksista tämä kattaa alle puolet.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen taloudellisten vaikutuksen arvioinnissa tuodaan esille niitä syitä, joiden vuoksi kunnille aiheutuvien kustannusten ja taloudellisen hyötyjen suuruutta on hyvin vaikeaa arvioida. Vaikutukset vaihtelevat paljon myös kunnittain riippuen kuntien omista päätöksistä.

Esityksessä ehdotetaan kuntien osallistuvan vuodesta 2022 alkaen osaltaan tietovarannon ylläpidon rahoittamiseen automatisoidusta taloustietojen raportoinnista arvioidun kustannushyödyn alkaessa realisoitua. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vuonna 2022 valtionosuudesta ehdotetaan vähennettäväksi 150 000 € koko maan tasolla, vuonna 2023 yht. 450 000 € koko maan tasolla ja vuodesta 2024 koko maan tasolla 600 000 €. Ehdotettu valtionosuusvähennys on mittaluokaltaan varsin vähäinen (yhteensä 600 000 €/v, eli noin 0,11 €/asukas) ja se vastaa vain pientä osaa kunnille esityksestä aiheutuvasta arvioidusta kustannushyödystä.

Kuten esityksessä todetaan, vähennyksen toteutustavasta on tarkoitus päättää valtion vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä. Tällöin ehdotetun raportointiuudistuksen toimeenpanosta on jo saatu kokemusta. Vähennyksen määrään tulee vaikuttamaan jatkossa myös hallitusohjelman mukaisen sote-uudistuksen voimaantulo. Sote-uudistuksen myötä merkittävä osa raportoitavasta sisällöstä ja mallista aiheutuvasta taloudellisesta hyödystä siirtyisi maakunnille, mikä otetaan huomioon kuntien valtionosuusvähennyksen määrässä.

Valtiovarainministeriö Snellmaninkatu 1 A, Helsinki PL 28, 00023 Valtioneuvosto Puh 0295 16001 (Vaihde) Faksi 09 160 33123 valtiovarainministerio@vm.fi www.vm.fi Y-tunnus 0245439-9